

انسان دینی و دین انسانی

www.ketab.ir

صدیقه سپهوند

۱۴۰۰

سرشناسه	: سپهوند، صدیقه، ۱۳۵۱-
عنوان و نام پدیدآور	: انسان دینی و دین انسانی/ صدیقه سپهوند؛ ویراستار عاطفه السادات عقیلی.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۹ص.
شابک	: ۹۷۸-600-453-792-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه:ص. ۱۶۰-۱۶۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: انسان (اسلام) -- Theological anthropology انسان‌شناسی دین -- Anthropology of religion انسان (دین) -- Theological anthropology
رده بندی کنگره	: ۲/BP۲۲۶
رده بندی دیویی	: ۴۶۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۱۵۱۴۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

عنوان کتاب	انسان دینی و دین انسانی
ناشر	موسسه انتشارات اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	تهران - خ انقلاب - برج تعمیران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ - واحد ۱۲ Email: e_a_kamyab@yahoo.com- ۷۷۶۴۱۰۸۹ -
مؤلف	صدیقه سپهوند
ویراستار	عاطفه السادات عقیلی
مدیر تولید	موسسه انتشارات اندیشه کامیاب ایرانیان
صفحه آرا	موسسه انتشارات اندیشه کامیاب ایرانیان
طراح جلد	قاسم سمیعی
شمارگان	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	اول، ۱۴۰۰
چاپ و صحافی	موسسه انتشارات اندیشه کامیاب ایرانیان
ناظر چاپ	موسسه انتشارات اندیشه کامیاب ایرانیان
قیمت	۱۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۳-۷۹۲-۶

ISBN:978-600-453-792-6

مقدمه

امروزه در ایران و سایر کشورهای اسلامی، اندیشه‌های انتقادی روشنفکران به دیدگاه سنتی دین، مورد توجه بخش مهمی از طبقات گوناگون جامعه، به خصوص اقشار تحصیل کرده و نسل جوان قرار گرفته است. چشم پوشی و کم توجهی به این دگرگونی‌های فرهنگی، نه تنها از قدرت آن نمی‌کاهد، بلکه زمینه را برای پیشرفت آسان، بی دغدغه و فارغ از نقد آن فراهم می‌سازد. از این رو، بر داعیه داران اسلام بخصوص دانش‌پژوهان حوزه و دانشگاه واجب است بعد از آگاهی و اشراف براندیشه‌ها و نقدهای نوینی که امروزه متوجه آنان است، اشتباهات و انحرافات را در بستری آکنده از علم و حلم حکیمانه پاسخ دهند. و زمینه را هم برای آن اندیشه‌ها و هم برای نقدی که به آنان وارد است فراهم کنند چه آنکه مهم‌ترین علت از علت‌های رکود علم تکروی کردن و تک‌صدایی نظریه‌ها و فرضیه‌های علمی است.

یکی از مباحث مهم فلسفه دین، موضوع انسان و دین و چگونگی رابطه آنها است. رابطه انسان و دین زمانی درست ترسیم می‌شود که حقیقت دین و حقیقت انسان به خوبی شناخته شود، وقتی حقیقت دین و انسان، درست تبیین گردید، پیوند انسان و دین نیز به خوبی روشن می‌شود. سر اینکه در آغاز بحث باید حقیقت دین و انسان تبیین شود آن است که اولاً شناخت هر مرکبی متفرع بر شناخت اجزاء آن مرکب است و ثانیاً با شناخت طرفین ارتباط روشن می‌شود که دین چگونه انواع روابط انسان، یعنی رابطه انسان با خدا، رابطه انسان با انسان‌های دیگر، رابطه انسان با طبیعت و جهان آفرینش و رابطه انسان با خود را تنظیم کند. مهم‌ترین وظیفه انسان امروزی در شناخت بهتر دین، شناخت دقیق «گستره پاسخگویی آن به نیازهای انسان بویژه انسان معاصر» می‌باشد. همان‌گونه که گزینش عاطفی

و عرفی یک پدیده مسبوق به وجود عاطفه، قبول فرآیند جبری و تسلیم به مشهورات عرفی می‌باشد، گزینش عقلی آن نیز مسبوق به علم و آگاهی مستدل از سازه‌های آن پدیده و لوازم و تبعات برخاسته از آن می‌باشد. آگاهی از این که چه نیازها و توقعات انسانی به وسیله دین محقق می‌شوند، و دین در برآوردن کدام حاجت بشری بی بدیل و بی رقیب است، در دینداری افراد و جامعه نقش اساسی دارد. البته دینداری و دین‌مداری محققانه، نه مقلدانه؛ خودیاب و خودفهم، نه پدرباب و پدرفهم. لذا ضروری است، در عصری که عصر ماهواره‌ها و انفجار اطلاعات است که حیات اجتماعی با برنامه‌ریزی‌های دقیق، ریز و فراگیر سامان یافته و جامعه در قالب نهادها و سازمانهای پیچیده که هر یک قوانین و آثار بخصوص خویش را دارند، تشخص پیدا کرده است، زندگی افراد در کنار این که از جهتی دارای فردیت افزون شده است، ولی از جنبه دیگر بقا آن فردیت در شبکه‌ای به هم پیوسته، با حیات فردی و اجتماعی جامعه‌ای که در آن زیست می‌کنند و هم با حیات جامعه جهانی، ارتباط پیوسته و ناگسستنی دارد.

در چنین جامعه‌ای استمرار، ثبات و کارآمدی هر جریان؛ خواه دینی- فرهنگی، خواه سیاسی - اقتصادی و... در گرو آن است که حدود و قلمرو زیست و پاسخگویی‌اش به پرسشهای فراوری قرار گرفته و توانمندی‌اش در حل مشکلات و بحرانها، معین و روشن باشد و همین ویژگی سبب می‌شود تا جریان را به صورت یک نظام در آورد و در چنین وضعیتی کارآیی آن چند برابر می‌شود و شکنندگی آن از میان می‌رود. و با تعیین قلمرو دین و انسان است که سوال اساسی «انسان دینی است؟ دین انسانی است؟» جواب روشن پیدا می‌کند چه اینکه با دست یازیدن به حدود قلمرو دین می‌توان بحث کرد که دین در تمام ساحتها معنوی انسان خدمت گذار است.

فهرست

صفحه	عنوان
۵.....	مقدمه.....
۱۱.....	فصل اول.....
۱۱.....	مفهوم‌شناسی و جایگاه انسان.....
۱۶.....	هویت انسان.....
۲۱.....	جایگاه انسان در آفرینش.....
۲۶.....	رابطه انسان با هستی.....
۳۵.....	فصل دوم.....
۳۵.....	تعریف دین.....
۳۸.....	مفهوم لغوی دین.....
۴۱.....	مفهوم اصطلاحی دین.....
۴۹.....	فصل سوم.....
۴۹.....	انسان دینی.....
۵۰.....	قلمرو انسان.....
۵۱.....	منابع شناخت استعدادهای انسان.....
۵۲.....	تعیین معیار نیازهای واقعی از غیرواقعی.....
۵۳.....	نیازهای انسان.....
۵۳.....	تعریف استعداد.....
۵۵.....	استعدادهای ذاتی و استعدادهای غیرذاتی.....

۵۶.....	استعدادهای ذاتی انسان
۵۹.....	استعدادهای غیر ذاتی انسان
۶۱.....	ضرورت تحقق استعدادهای ذاتی
۶۳.....	چگونگی ارتباط نیازهای واقعی انسان با استعدادهای انسان
۶۵.....	فصل چهارم
۶۵.....	معنای لغوی نیاز
۶۶.....	انواع نیازهای انسان
۶۶.....	طبقه بندی نیازهای انسان
۷۳.....	نیازهای واقعی انسان
۷۷.....	تقدم نیازهای معنوی بر نیازهای مادی
۸۵.....	فصل پنجم
۸۵.....	گستره شناسی دین
۸۶.....	گستره شناسی دین
۹۰.....	اندیشمندان اسلامی و گستره دین شناسی
۹۳.....	نگاه بیرون دینی
۹۹.....	فصل ششم
۹۹.....	رهیافت عقلانی؛ (کرانمندی عقل
۱۳۲.....	نگاه درون دینی
۱۳۹.....	فصل هفتم
۱۳۹.....	کارکردهای دین
۱۴۰.....	تعریف کارکرد
۱۴۱.....	کارکرد فردی